דעות אחרונות
16.3.2009

גלעד שרון • חיזבאללה בלונדון

כרוניקה של ציניות

כמה תרבותיים הם הבריטים, אילו נימוסי שולחן מעודנים יש להם. כשיישבו עם נציגי חיזבאללה, שאיתו החליטו לקשור קשרים, קוביות הסוכר יוכ־נסו לתה אדף ורק בעזרת כפית או מלקחיים ולא חלילה בי־דיים, כמו שעשיר לקרות אצלנו הלבנטינים.

ממשלת הוד מלכותה החליטה כי השעה יפה למגעים עם מחבלי חיזבאללה, אבל רק עם הדרג הפוליטי. חלילה לא עם מי שבפועל לוחץ על ההדק או מפעיל מתג, אלא רק עם אלה המטיפים לכך ונותנים את ההוראות ליציוע.

אם יש משהו שמאפיין את הבריטים יותר מנימוסי השר־לחן הרי זוהי הציניות המפורסמת שלהם. זו אותה ציניות ששפטה את אמין אל־חוסייני על הסתה לרצח יהודים, אבל מינתה אותו למופתי של ירושלים. אותה ציניות שאחרי השהרת בלפור והמנדט שניתן, פירסמה את הספרים הלבנים שרוקנו אותם מתוכן. הציניות שלקחה את כספי עזבונו של הנדבן היהודי כדורי, שביקש לתרום להקמת בית ספר חק־לאי יהודי בארץ ישראל והקימה בכספו גם בית ספר לער־בים בטול־כרם, מלבד זה שהוקם לרגלי התבור.

זו הציניות שמנעה מאלפי יהודים להימלט מהנאצים ולבוא ארצה, כשעוד היה אפשר, וזו אותה ציניות, שגם אחרי זוועות השואה עדיין מנעה מיהודים להגיע ארצה, השיבה את מעפילי "אקסודוס" בחזרה לגרמניה וכלאה מעפילים רבים אחרים במ־חנות בקפריסין. כל זאת כדי לרצות את הפלסטינים שתומכו בנאצים. מאחר שהיישוב היהודי ממילא עמד מאחורי בריטניה, ואף התגייס בהמוניו לשרת בצבאה בזמן המלחמה, הם הרגישו שאין שום בעיה לבגוד בנו, הרי אנחנו ממילא תומכים בהם.

איך היו חשים הבריטים אילו מדינה ידידותית להם הייתה פותחת בשיחות עם "הדרג המדיני" של הארגון שביצע את הפיצוצים ברכבת התחתית בלונדון?

טובת הבריטים כמו שהם מבינים אותה, היא הערך העליון האמיתי, וכל שאר הערכים – יהודים, הודים, פקיסטנים, אפרי־קאים ועוד, בסך הכל זכו בכבוד לשרת את האימפריה.

אין חיזבאללה צבאי וחיזבאללה פוליטי, בדיוק כמו שאין אל־קאעידה צבאי ואל־קאעידה פוליטי. מדובר בארגון טרור שמצהיר במפורש כי רצונו למחוק את ישראל מהמפה. רק ביום שישי האחרון הצהיר מנהיגו, כי גם בעוד 1,000 שנה ארגונו לא יכיר בישראל ולא יזנח את דרך האלימות כלפיה.

ארגון הטרור הזה כבר ביצע פיגוע בשגרירות ישראל בארגנטינה, פוצץ את בניין הקהילה היהודית בבואנוס־איירס באמצעות מכוניות תופת וגרם למותם של חפים מפ־שע רבים. חיזבאללה ניסה גם לפוצץ את שגרירות ישראל בבריטניה. כן, אצלם, בלונדון התרבותית. אותו ארגון רצח וחטף ישראלים בשטח ישראל, כפי שהוכר על ידי האו"ם, וירה אלפי רקטות במכוון אל יישובים אזרחיים.

אין הבדל עקרוני בין הטרוריסט שיורה או מפוצץ לבין זה שפוקד עליו לעשות זאת, וזה שמשיג את הכסף לשם כך, וזה שמטיף לכך. זו אותה מערכת טרור ומוות. איך היו חשים הבריטים אילו מדינה ידידותית להם הייתה פותחת בשיחות עם "הדרג המדיני" של הארגון שביצע את הפיצו־צים ברכבת התחתית בלונדון? יש להניח שהם היו מזדע־קים, ובצדק. זה צריך לעבוד גם בכיוון ההפוך.

כדאי שממשלת הוד מלכותה תבין: טרור הוא לא רק הרג של אזרחים חפים מפשע ברחבי הממלכה המאוחדת. גם כשרוצחים יהודים חפים מפשע בישראל וברחבי העולם, זה טרור. הדם הזורם בגופם של תושבי הממלכה אינו סמיך יותר משל אחרים. ■

ירון לונדון • ערכת הישרדות

נאפת? שילמת

יש להרכין את הראש בפני החוק. יש להרכינו רכינה עמוקה, עד שייראה האיבר הסורר שבשיפולי הבטן. הזנ־בנב הסורח הזה הוא איובו של החוק, אבל גם שורשם של מפעלי הארם הגדולים. לשם מה אנחנו מנהיגים צבאות, כובשים ארצות, צו־ברים ממון, מקימים חברות, דורסים בדרכ־נו מעלה, אם לא כדי להשקיט את רעבונו של הצ'ופצ'יק הממהר? מה בצע בשררה ומה טעם בתהילה, אם לא נוכל לשכב עם מנהלת לש־כתנו? כל התרבות האנושית היא מאבק אבוד למען ריסונו של הליביד.

הדברים האלה נכתבים בהשראתה של פרשת קצב, אבל אינם תומכים בגרסת התביעה, אשר המקום לבדוק את אמיתותה הוא אולמו של בית המשפט. זו ערכת הצלה בת שבעה סעיפים שנועדה למי שייצרו גבר על שכלו. בכפוף לחוק המכרזים, נדגיש כי כל הנכתב בלשון זכר יש לקוראו כמו נכ־תב גם בלשון נקבה.

1. דבר הלכה: קשר מיני כרוך בחווה. לעתים החווה סמוי ולעתים הוא גלוי ומפורש. החווה הסמוי כולל את המעמד החברתי, אבל נוח לפ־תיין להתעלם מהשיקול הזה ולשגות במחשבה שקסמי אישיותו הם לבדם כוח משיכתו. בט־רם תחטא, בחן עצמך בשאלה העולה מפתגם זה שבמסכת אבות: "כל אהבה שהיא תלויה בדבר – בטל דבר בטלה אהבה. ושאינה תלויה בדבר – אינה בטלה לעולם".

2. לעולם אל תפסר עובדת שעימה שכבת. סביר להניח שהיא ענונה להיזוריך בשל שי־קולי תועלת, ואילו ידעה שהדבר יעלה לה במ־שרתה הייתה מונעת ממך את חסדיה. גם אם לא זממה לשדרג את מעמדה, וראי שלא התּ־כוונה להנמיכו.

3. מדי פעם הרעף עליה גינוני חיבה חשאיים, כדי לפצותה במשהו על אובדן התקּ־ווה לרכוש אותך לתמיד. ינעם לה לדעת שאינך רואה בה חלק מן הציוד המשרדי, אלא מושא לתשוקה בוערת אשר, למרבה הצער, אינה נית־נת להשבעה בתנאים הקיימים.

4. אם כלו כל הקיצין ואתה מוטרד עד כדי הכרח לפטרה, אל תתעלם מאחריותך למצ־בה הכלכלי. גייס ממון. הענק לה ביטחון זמני לתקופת המעבר. לטובת שני הצדדים, עזור לה להשתלב במקום עבודה חדש. אל תהסס ללחוש את סודך באוזני חבריך רבי־ההשפעה. הם לא יסגירו אותך. זה המצב שבו יש להשתמש בקשּ־רי אחוות הגברים.

5. אם בטנה תופחת, אל תפקיר אותה. אל תטיח בה את אשמת להיטותך. המתן לה ליד הקליניקה של הגינקולוג. שלם את החשבון, את מלוא החשבון, עד אחרון ימיך.

6. אם הפציע בחייה זכר תקני ואוהב, צעיר, לא נשוי, אחל לה כל טוב וותר על המלוקת. היא תוכזר את אבירותך ובבוא היום תוכל לה־צביע על ילדיה ולומר לעצמך כי הם כמעט יל־דיך שלך.

7. ולבסוף, זכור כי מכל עשרת הדיברות מוחלת התרבות שלנו על "לא תנאף" יותר מאשר על שאר האיסורים. הסתבכת? הודה וש־לם. לא מתים מזה, ואפילו למעלת נשיאות אפ־שר להגיע. ■

אלדד בק • נשים מנהיגות

בין לבני למרקל

ברלין. בערבו של ה־18 בספטמבר 2005, שעות ספורות לאחר סגירת הקּ־לפיות בבחירות לבונדסטאג הגרמני, הכריז קנצלר גרמניה דאז, גרהרד שרדר, בדיון טלוויזיוני עם יריבתו אנגלה מרקל, שהוא ימשיך להנהיג את גרמניה, למרות שתוצאות הבחירות הצביעו בבירור על תבוסתו.

בטון שחצני ויהיר ביטל שרדר, הסוציאל־דמוקרט, את ניצחונה של מרקל השמרנית, והכ־ריז כי מאחר שגוש השמאל גדול יותר מגוש הימין, הוא יעמוד בראש הממשלה הבאה – גם אם זו תהיה ממשלת אחדות.

אפשר להניח שציפי לבני תמצא את דר־כה בסופו של דבר בספסלי האופוזיציה, וע־דיין קיימות נקודות דמיון רבות בינה לבין קנ־צלרית גרמניה. שתיהן זכו להגיע לצמרת מפ־לגותיהן למרות קשיים שערמו בפניהן עמיתיהן הגברים. שתיהן נשים בעלות ערכים ועקרונות, נקיות מחשד לשחיתות ומסוגלות לעגל פינות ולהגמיש עמדות בשעת הצורך.

הניצחון של שתיהן בבחירות היה כרוך בתּ־בוסה: איחוד השמרנים בראשותה של מרקל רשם את התוצאה הגרועה ביותר בתולדותיו ונאלץ להקים קואליציה גדולה עם הסוציאל־דמוקר־טים, עובדה שחייבה את השמרנים להסכים בש־נים האחרונות לפשרות רעיוניות כואבות. אולם בניגוד ללבני, מרקל מעולם לא השתמשה בעוב־דת היותה אישה כדי לחזק את מעמדה ואת הפו־עולריות שלה בקרב המצביעות הגרמניות.

דרכה של מרקל בשלטון לא סוגה בשושנים, אף שהדרך שבה היא מנהיגה את גרמניה בש־לוש וחצי השנים האחרונות זיכתה אותה באחוזי הפופולריות הגבוהים ביותר שמהם נהנה קנצלר גרמני כלשהו מאז תום מלחמת העולם השנייה.

"הקואליציה הגדולה" הצליחה לייצב את הכלכלה הגרמנית, מספר המובטלים ירד מח־מישה מיליון לשלושה, ומרקל נהנתה ממעמד מדיני בינלאומי שלא היה לקודמה, למרות שלא נמנעה מלומר לרוסים, לסינים ולפלסטינים בדיוק מה היא חושבת עליהם.

ואז, דווקא בשנת הבחירות הכלליות, שבהן הייתה מרקל אמורה לנצח בקלות, בא המשבר הכלכלי הבינלאומי. דעת הקהל הגרמנית נוטה שמאלה, במפלגתה של מרקל טוענים שהפשרנות שלה מול שותפיה הסוציאליסטים לקואליציה מהווה בגידה בערכים האידיאולוגיים הכלכליים של הימין, האגפים הקתוליים זועמים על שתיעוה למתוח ביקורת על האפיפיור בגלל פרשת הבי־שוף וויליאמסון מכחיש השואה.

נראה כי שעתם הגדולה של יריביה הגברים של הקנצלרית, מימין ומשמאל, הגיעה. הנסיבות הנוכחיות יקלו עליהם לקרוא תיגר על הנהגתה. אולם אין להקל ראש ביכולותיה הפוליטיות המ־חודדות של מרקל. היא כבר התגברה על מצבים קשים ומסובכים יותה. בסבלנות רבה עולה בי־דה להפיל את יריביה במלכודות שהם טמנו לה. האם גם לבני ניתנה בסבלנות ובתחכום כאלה?

יהיו אשר יהיו תוצאות הבחירות הבאות לבו־נדסטאג בספטמבר הקרוב, אסור להתייחס לה־תייצבותה של אנגלה מרקל נגד האפיפיור הגר־מני בבריקטוס ה־16 כאל דבר מובן מאליו. זה היה צעד פוליטי אמיץ ומסוכן. ראשית, משום שמ־רקל היא פרוטסטנטית. שנית, מפני שהיא עומ־דת בראש איחוד של שתי מפלגות, שבשמן טבוע המונח "נוצרי". מרקל הוכיחה שוב כי כשמדו־בר בפגיעה בערכי יסוד שבהם היא מאמינה בכל נפשה, היא מבטאת את דעותיה, בלי להתחשב במחיר הכרוך בכך. עבור זאת, היא ראויה למ־לוא ההערכה. ■

נחום ברנע • ציפי האחרת

המהפכה שלא הגיעה

ציפי חוטובלי, 30, הושבעה באחרונה כחברת־כנ־סת מטעם סיעת הליכוד. כשפגשתי בה במקום עבודתה החדש ביקשתי ללחוץ את ידה. היא הסי־גה את ידה בזריזות והותירה את ידי באוויר. האמת, הופס־עתי. ידעתי שהיא דתייה, אבל לא ידעתי עד כמה. שמירת נגיעה היא איסור שנוי במחלוקת במגזר הדתי־לאומי. יש רבנים שפוסקים כך ויש רבנים שפוסקים אחרת. יש נשים דתיות שנוהגות כך ויש נשים דתיות שנוהגות אחרת.

לכאורה, האיסור הזה נועד להגן על הנשים. למעשה, הוא מדגיש את היחס המתנשא של הגברים כלפיהן. נשים, בכל גיל, גם בגיל שבו פג מזמן תוקפו של היצר הרע, נת־פסות כטמאות. אורי לופוליאנסקי, שהיה ראש העיר החר־די של ירושלים, סירב ללחוץ את ידיהן של נשים מבוגרות ממנו ומכובדות ממנו. הוא חשש ממה שיאמרו עליו ברחוב החרדי אם יגע, חס ושלום, בכף ידה של כלת פרס ישראל.

חילוני גמור אני ואין לי שום יומרה לפסוק הלכה בעניין שהשכלתי בו לא חורגת משיחות עם חברים ומישוט בא־תרי אינטרנט. אבל מה שקורה בחברה ובפוליטיקה היש־ראלית מעניין את כולנו. 23 חברי־כנסת מייצגים מפלגות שבוחריהן דתיים: 11 מש"ס, 5 מיהדות התורה, 4 מהאיחוד הלאומי ו־3 מהבית היהודי. יש ביניהם חילוני אחד, אריה אלדד מהאיחוד הלאומי, אבל אף לא אישה אחת. בכנסת הנוכחית יש לראשונה אישה ברשימה ערבית – חנין זועבי מבל"ד – אבל אף לא אישה אחת ברשימות הדתיות.

ייתכן שהכל התחיל בסיפור שמספר רש"י על רבי מאיר, מחשובי הרבנים במאה השנייה לספירה, שאשתו, ברוריה, בתו של רבי חנינא בן תרדיון, נחשבה לגדולה בתורה, חכ־מה ודעתנית, ובמונחים של היום פמיניסטית. "נשים דעתן קלה", אמרו רבנים. ברוריה לעגה לקביעה הזאת, ובעלה החליט להעמידה בניסיון: הוא שלח אחד מתלמידיו לפתו־תה. היא התפתתה, שהרי נשים דעתן קלה, ולאחר מעשה, כשהתברר לה מה מניעיו, איבדה את עצמה לדעת.

בשנים האחרונות הפכה ברוריה לדמות מופת בעיני נשים במגזר הדתי־לאומי. הן תפסו את הסיפור כמניפו־לציה של גברים, שביקשו להרחיק את הנשים מכל נגיעה בענייני דת ומכל תחום שיש בו שררה וכוח. זהו איסור הנ־גיעה האמיתי. צעירות בחרו לעסוק בלימוד ההלכה בדיוק כמו גברים בישיבות. הן תבעו את חלקן בפירוש ההל־כה ובהנהגת הקהילה. בסקטור שמרני מטבעו כמו הס־קטור הדתי התעוררות הנשית הזאת לבשה ממדים של מהפכה.

החילוניים יכולים ללמוד על המתח המהפכני הזה מס־דרות טלוויזיה כמו "סרוגים" ומסרט ישראלי מרתק שמו־צג עכשיו בבתי־הקולנוע. שם הסרט "ברוריה". הפיתוי לא נרקח בטבריה של המאה השנייה אלא בירושלים של היום.

איפה הם לא ילמדו על ניצני המהפכה בסקטור הר־תי? בכנסת. ■

מראה מקום • **שאול גולן**

כביש 6. אחד מכ־200 פועלים שמועסקים בסלילת קטע 18 של הכביש. הפועל שבתמונה עוסק בעבודת ברזלנות וביטון הקיר. ברקע: קירות הגנה על קברים יהודיים. למעלה מ־100 מיליון שקלים הושקעו בשינוי תוואי הקטע, על מנת שקברים שאותרו באזור לא ייפגעו. בשיתוף חברה קדישא גובש פתרון הנדסי למעבר הכביש והטייתו לתוואי חדש. מדובר בתהליך מורכב וארוך, שדורש יצירתיות הנדסית במתן פתרון לכל סוגיית הקברים.

אריאל רובינשטיין • ת"א בת 100

האוניברסיטה של בתי הקפה

תל־אביב בת ה־100 רוחשת תרבות. מצפון לירקון שוכנת אוניברסיטת מחקר גדולה. אני אמנם איש סגל באותה אוניברסיטה, אבל מרגיש שייך למוסד מפואר אחר שכוננה העיר העברית הראשונה: "האוניבר־סיטה של בתי הקפה של תל־אביב". זה המקום היחיד שבו אני יכול לשבת במשך שעות ארוכות, להתמסר למחשבו־תיי ללא הפרעה. לכתוב, למחוק, לחשוב.

לא כל בית קפה תל־אביבי כלול באוניברסיטה שלנו. קריטריון הקבלה מורכב. זה קודם כל עניין של אור וצל: לא חשוך מדי, לא מואר מדי. צריך לחוש במקום נעימות ביתית מלטפת. רצוי שעץ יסוכך על החלונות ביום שרב. חשוב שיהיה בו אשנב משיב נפש ולא פתחים פעורים לרוח פרצים. חשובה גם האקוסטיקה: השיחות צריכות להתכנס אל המשוחחים. המוזיקה אסור שתהיה רועשת מדי, וכמובן שמהדורת חדשות טורדנית לא תהדהד מדי שעה.

כדי להיות חלק מהקמפוס שלנו אין צורך במכונת אס־פרסו איטלקית משוכללת ואין הכרח שפולי הקפה יגי־עו בדואר מהיר מברזיל הקפה בקולומביה. חשוב שהישיבה בבית הקפה לא תחייב מסע גרגרנות. צריך שיצפו מבאי המקום להישאר גם אחרי שסיימו באיטיות את הסלט ולג־מו שלושה ספלי קפה.

מקטרגים שבאוניברסיטה שלנו אין מעבדות מחקר. לא בדיוק. אנחנו ממוקמים בלב מעבדת החיים. חוקרינו, בעיקר מתחומי מדעי החברה והרוח, מתצפתים ישירות על המציאות ומתעדכנים בזמן אמת. מוגזם לטעון שאנחנו מתחברים לעם, אבל מה שבטוח הוא שאנחנו לא מסתגרים במגדל השן.

מקטרגים שבאוניברסיטה שלנו אין מעבדות מחקר. לא בדיוק. אנחנו ממוקמים בלב מעבדת החיים. חוקרינו מתצפתים ישירות על המציאות ומתעדכנים בזמן אמת

לפקולטות שלנו קוראים בשמות כמו באגסי, בירנבאום, ביתא, סוכר, תולעת ספרים ותמה, ולא על שם תורמים מס־תוריים. אנחנו עוסקים בחגיגת החיים ולא בהנצחת המ־תים. האוניברסיטה שלנו אינה משלמת משכורות, אבל היא מציעה לרבים את סביבת העבודה האידיאלית. לכשעצ־מו, כתבתי יותר עבודות מספסלות בבתי הקפה של תל־אביב מאשר במשרד המהודר שלי.

באוניברסיטה של בתי הקפה לא דורשים מהמחקר שיהיה מועיל. מלכתחילה, שורדת בבתי הקפה אווירה של כאילו בטלנות וחוסר תכליתיות, האווירה המתאימה למחקר בסי־סי. מערכת הקידומים באוניברסיטה שלנו היא רוחב החיוך של עובדי בית הקפה. אין ועדות מינויים. אין רקטורים ודי־קנים. כל צעיר מתקבל בברכה לפחות כמו פרופסור גמוה. יש באוניברסיטה שלנו מסורת בין־תחומית אמיתית. רק אצלנו תמצאו מפגש של מצש בין מתמטיקאי, כלכלן והיסטוריון.

חופש, השכלה ופתיחות חרתנו על דגלנו. החופש האק־דמי הוא מציאות חיים ולא רק סיסמה שרופה שרבים מהמ־פטפטים אותה לא מבינים את טעמה. יש בנו אי־תלות מו־חלטת בממסה. אצלנו לא מנסים להפריד בין אקדמיה לפו־ליטיקה, ואין דרישה לתקינות פוליטית. במקום לשמור את דלת המשרד פתוחה כשמישהו מהמין השני נכנס לחדר, בבתי הקפה שלנו דווקא ההתעלמות מחיזורי המין האחר נחשבת להתנהגות לא הולמת.

אומרים שהאוניברסיטאות בישראל מצויות בדעיכה. המ־שבר פוסח על אוניברסיטת בתי הקפה של תל־אביב, שממשיכה לשגשג לפי כל קנה מידה בינלאומי. אחיותינו בברלין ובווינה אולי אינן נופלות מאיתנו. ללונדון וניו־יורק ודאי שאינן משת־וות אלינו. בקיצור, אנחנו ממוקמים היטב בעשיירייה המובילה, מעמד ששום אוניברסיטה ישראלית לא חולמת עליו.

לפעמים לפנות ערב אני עובר ליד בית קפה תל־אביבי, רואה את המתמידים, עם בלי מחשב נייד, לבדם או בח־בורה, ומתבונן בהם בקנאה. אחר כך אני נזכר שאני אחד מהם. איזה כיף לי. ■

© כל הזכויות שמורות לידיעות אחרונות בע"מ
אין להעתיק, להפיץ, לשכפל, לצלם, לתרגם, לאחסן במאגרי מידע, לשדר בדרך כלשהי (בכתב, בדפוס או במדיה אחרת) – ובכל אמצעי אלקטרוני, אופטי, מכני או אחר – חלק כלשהו של העיתון (לרבות טקסט, איורים, צילומים, תמונות, ממות, גרפיקה) הן בגרסה טקסטואלית והן בדפים מעוצבים, לרבות באמצעות הקלטה והקלדה, ללא אישור מפורש בכתב מהמוציאה לאור, ידיעות אחרונות בע"מ